

EWA GORDZIEJ-NIEWCZYK
ALEKSANDRA SKRABURSKA

PROGRAM NAUCZANIA PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CELE KSZTAŁCENIA, TREŚCI NAUCZANIA,
OPIS CEŁÓW SZCZEGÓŁOWYCH (DYDAKTYCZNYCH
I WYCHOWAWCZYCH), KRYTERIA OCENY,
SPOSOBY WERYFIKACJI OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja jest współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie
i jest dostępna tylko w wersji elektronicznej**

Opracowanie powstało w wyniku realizacji projektu „Chcę być przedsiębiorczy – podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty.

REALIZATOR PROJEKTU

Instytut HR Ewa Gordziej-Niewczyk

ul. Wiązowa 1d/4

62-002 Suchy Las

www.instytut-hr.pl

PARTNER PROJEKTU

Projekt HR Aleksandra Skraburska

os. Czecha 120/18

61-291 Poznań

www.projekthr.pl

PATRONAT

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

al. Niepodległości 10

61-875 Poznań

www.ue.poznan.pl

**UNIwersytet Ekonomiczny
w POZNANIU**

Poznań, 2015 rok

SPIS TREŚCI

Cele kształcenia.....	3
Treści nauczania – wymagania szczegółowe	4
Opis celów szczegółowych (dydaktycznych i wychowawczych).....	7
Kryteria oceny.....	9
Komunikacja i podejmowanie decyzji	9
Gospodarka i przedsiębiorstwo.....	12
Planowanie i kariera zawodowa.....	15
Zasady etyczne	19
Sposoby weryfikacji osiągnięć ucznia	21
Komunikacja i podejmowanie decyzji	21
Gospodarka i przedsiębiorstwo.....	22
Planowanie i kariera zawodowa.....	23
Zasady etyczne	24

CELE KSZTAŁCENIA

I. Komunikacja i podejmowanie decyzji

Uczeń wykorzystuje formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej; podejmuje decyzje i ocenia ich skutki - zarówno pozytywne, jak i negatywne.

II. Gospodarka i przedsiębiorstwo

Uczeń wyjaśnia zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa i sporządza prosty biznesplan; charakteryzuje mechanizmy funkcjonowania gospodarki i instytucji rynkowych oraz rolę państwa w gospodarce; analizuje aktualne zmiany i tendencje w gospodarce świata i Polski; rozróżnia i porównuje formy inwestowania i wynikające z nich ryzyko.

III. Planowanie i kariera zawodowa

Uczeń opisuje mocne strony swojej osobowości; analizuje dostępność rynku pracy w odniesieniu do własnych kompetencji i planów zawodowych.

IV. Zasady etyczne

Uczeń wyjaśnia zasady etyczne w biznesie i w relacjach pracownik - pracodawca, potrafi ocenić zachowania pod względem etycznym.

TREŚCI NAUCZANIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Człowiek przedsiębiorczy. Uczeń:

- 1) przedstawia cechy, jakimi charakteryzuje się osoba przedsiębiorcza;
- 2) rozpoznaje zachowania asertywne, uległe i agresywne; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej;
- 3) rozpoznaje mocne i słabe strony własnej osobowości; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej;
- 4) charakteryzuje swoje role społeczne i typowe dla nich zachowania;
- 5) zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie;
- 6) analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym;
- 7) podejmuje racjonalne decyzje, opierając się na posiadanych informacjach i ocenia skutki własnych działań;
- 8) stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska;
- 9) przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli członka zespołu, pracownika, konsumenta;
- 10) zna prawa konsumenta oraz wymienia instytucje stojące na ich straży; przedstawia zasady składania reklamacji w przypadku niezgodności towaru z umową;
- 11) odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych; wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów.

2. Rynek – cechy i funkcje. Uczeń:

- 1) charakteryzuje społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, odwołując się do przykładów z różnych dziedzin;
- 2) rozróżnia czynniki wytwórcze (praca, przedsiębiorczość, kapitał, ziemia i informacja) i wyjaśnia ich znaczenie w różnych dziedzinach gospodarki;
- 3) wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków;
- 4) wyjaśnia okrężny obieg pieniądza w gospodarce rynkowej;
- 5) omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r.;
- 6) charakteryzuje czynniki wpływające na popyt i podaż;
- 7) wyznacza punkt równowagi rynkowej na prostych przykładach.

3. Instytucje rynkowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia formy i funkcje pieniądza;
- 2) wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych, fundusze inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne;
- 3) oblicza procent od kredytu i lokaty bankowej, ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie;
- 4) wyjaśnia mechanizm funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie;
- 5) wskazuje różnicę między różnymi rodzajami papierów wartościowych;
- 6) wymienia podstawowe wskaźniki giełdowe i wyjaśnia ich wagę w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie;
- 7) rozróżnia formy inwestowania kapitału i dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania;
- 8) oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie;
- 9) charakteryzuje system emerytalny w Polsce i wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a wysokością emerytury;
- 10) analizuje oferty banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych.

4. Państwo, gospodarka. Uczeń:

- 1) wymienia i charakteryzuje ekonomiczne funkcje państwa;
- 2) opisuje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego;
- 3) przedstawia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę;
- 4) wymienia źródła dochodów i rodzaje wydatków państwa;
- 5) wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę;
- 6) charakteryzuje narzędzia polityki pieniężnej;
- 7) identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji;
- 8) wyjaśnia wpływ kursu waluty na gospodarkę i handel zagraniczny;
- 9) charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce;
- 10) wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski;
- 11) wskazuje największe centra finansowe i gospodarcze na świecie;
- 12) ocenia wpływ globalizacji na gospodarkę świata i Polski oraz podaje przykłady oddziaływania globalizacji na poziom życia i model konsumpcji.

5. Przedsiębiorstwo. Uczeń:

- 1) charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo;
- 2) omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji;
- 3) sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie;
- 4) rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa;
- 5) opisuje procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa;
- 6) omawia zasady pracy zespołowej i wyjaśnia, na czym polegają role lidera i wykonawcy; omawia cechy dobrego kierownika zespołu;
- 7) identyfikuje i analizuje konflikty w zespole i proponuje metody ich rozwiązania, szczególnie w drodze negocjacji;
- 8) omawia etapy realizacji projektu oraz planuje działania zmierzające do jego realizacji;
- 9) charakteryzuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie krajowym i międzynarodowym;
- 10) charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa.

6. Rynek pracy. Uczeń:

- 1) omawia mierniki i skutki bezrobocia dla gospodarki oraz sposoby walki z bezrobociem;
- 2) wyjaśnia motywację aktywności zawodowej człowieka;
- 3) analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- 4) wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje;
- 5) rozróżnia sposoby zatrudnienia pracownika i interpretuje podstawowe przepisy Kodeksu pracy, w tym obowiązki i uprawnienia pracownika i pracodawcy;
- 6) sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy;
- 7) przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej i uczestniczy w niej w warunkach symulowanych;
- 8) charakteryzuje różne formy wynagrodzeń i oblicza swoje wynagrodzenie brutto i netto; wypełnia deklarację podatkową PIT, opierając się na przykładowych danych;
- 9) rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika; wyjaśnia zjawisko mobbingu w miejscu pracy oraz przedstawia sposoby przeciwdziałania

OPIS CEŁÓW SZCZEGÓŁOWYCH (DYDAKTYCZNYCH I WYCHOWAWCZYCH)

A KOMUNIKACJA I PODEJMOWANIE DECYZJI	
Wiedza	
A1	Posiada wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji
A2	Zna zasady planowania działań i techniki formułowania celów
A3	Posiada podstawową wiedzę w zakresie komunikacji niewerbalnej
A4	Wie czym jest postawa przedsiębiorcza
Umiejętności/ Kompetencje	
A5	Podejmuje decyzje w oparciu o zebrane dane
A6	Potrafi egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta
A7	Rozpoznaje przejawy przedsiębiorczości w zachowaniu własnym i otoczenia
A8	Potrafi rozpoznać stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji
B GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORSTWO	
Wiedza	
B1	Zna mechanizm funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce
B2	Wymienia i charakteryzuje instytucje państwowe i ich funkcje
B3	Rozumie i rozpoznaje mechanizmy rynkowe
B4	Zna źródła wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej
B5	Posiada wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce
B6	Zna prawa konsumenta
B7	Zna zasady funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowe przepisy kodeksu pracy
Umiejętności/ Kompetencje	
B8	Pozyskuje i analizuje dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia), dokonuje najbardziej optymalnych wyborów i oblicza zyski z inwestycji lub koszt podjętego zobowiązania
B9	Potrafi stworzyć biznesplan
B10	Umie obliczyć wynagrodzenie brutto i netto, wypełnić deklarację podatkową opierając się na przykładach

C PLANOWANIE I KARIERA ZAWODOWA	
Wiedza	
C1	Posiada wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych
C2	Zna zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych
C3	Wie, jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej
Umiejętności/ Kompetencje	
C4	Potrafi wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej
C5	Analizuje swoje możliwości na rynkach lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy
C6	Sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty
C7	Potrafi właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej
D ZASADY ETYCZNE	
Wiedza	
D1	Wie, czym jest mobbing i inne formy przemocy w miejscu pracy
Umiejętności/ Kompetencje	
D2	Rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika
D3	W realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł
D4	W zadaniach grupowych prezentuje postawę kooperacyjną

KRYTERIA OCENY

Efekt kształcenia	Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
KOMUNIKACJA I PODEJMOWANIE DECYZJI						
A1	Uczeń nie posiada podstawowej wiedzy na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji	Uczeń posiada minimalną – szcztątkową wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji Wykazuje zainteresowanie tematem - dodatkową literaturą i innymi źródłami wiedzy	Uczeń posiada ponad programową wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji. Wykazuje zainteresowanie tematem - dodatkową literaturą i innymi źródłami wiedzy. Samodzielnie poszukuje informacji na temat komunikacji
A2	Uczeń nie posiada podstawowej wiedzy na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów	Uczeń posiada minimalną – szcztątkową wiedzę na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów. Wykazuje zainteresowanie tematem - dodatkową literaturą i innymi źródłami wiedzy	Uczeń posiada ponad programową wiedzę na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów. Wykazuje zainteresowanie tematem - dodatkową literaturą i innymi źródłami wiedzy. Samodzielnie poszukuje informacji na temat zasad planowania działań i technik formułowania celów

A3	Uczeń nie posiada podstawowej wiedzy w zakresie komunikacji niewerbalnej	Uczeń posiada minimalną – szcztątkową wiedzę w zakresie komunikacji niewerbalnej	Uczeń posiada podstawy wiedzy w zakresie tego czym jest komunikacja niewerbalna	Uczeń posiada podstawową wiedzę w zakresie tego czym jest komunikacja niewerbalna. Zna sytuacje, w których może wykorzystywać tę wiedzę	Uczeń posiada podstawową wiedzę w zakresie tego czym jest komunikacja niewerbalna. Zna sytuacje, w których może wykorzystywać tę wiedzę. Stara się dowiedzieć więcej na temat komunikacji niewerbalnej	Uczeń posiada podstawową wiedzę w zakresie tego czym jest komunikacja niewerbalna. Zna sytuacje, w których może wykorzystywać tę wiedzę. Stara się dowiedzieć więcej na temat komunikacji niewerbalnej. Sam poszukuje dodatkowych źródeł na ten temat
A4	Uczeń nie posiada podstawowej wiedzy na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza	Uczeń posiada minimalną – szcztątkową wiedzę na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza	Uczeń posiada ugruntowaną wiedzę na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza. Wykazuje zainteresowanie tematem – czyta dodatkową literaturę i dostępne źródła wiedzy	Uczeń posiada ponad programową wiedzę na temat tego czym jest postawa przedsiębiorcza. Wykazuje zainteresowanie tematem – czyta dodatkową literaturę i dostępne źródła wiedzy. Stara się zdobyć dostęp do innych źródeł na temat postawy przedsiębiorczej
A5	Uczeń nie potrafi podejmować decyzji w oparciu o zebrane dane	Uczeń potrafi w stopniu niskim podejmować decyzje w oparciu o zebrane dane	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym podejmować decyzje w oparciu o zebrane dane	Uczeń potrafi samodzielnie podejmować decyzje w oparciu o zebrane dane	Uczeń potrafi samodzielnie podejmować decyzje w oparciu o zebrane dane. Potrafi wyciągać właściwe wnioski na podstawie zebranych danych	Uczeń potrafi samodzielnie podejmować decyzje w oparciu o zebrane dane. Potrafi wyciągać właściwe wnioski oraz proponować rozwiązania na podstawie zebranych danych

A6	Uczeń nie potrafi egzekwować swoich praw jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta	Uczeń potrafi w stopniu niskim egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta	Uczeń potrafi w praktyce egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta	Uczeń potrafi w praktyce egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta. Nie pozwala być pominiętym lub niesprawiedliwie ocenianym	Uczeń potrafi w stopniu zaawansowanym egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta. Nie pozwala być pominiętym lub niesprawiedliwie ocenianym. Umie w sposób odpowiedni sprzeciwić się łamaniu jego praw
A7	Uczeń nie potrafi rozpoznać przejawów przedsiębiorczości i w zachowaniu własnym i otoczenia	Uczeń potrafi w stopniu minimalnym – szcztakowym rozpoznać przejawy przedsiębiorczości i w zachowaniu własnym i otoczenia	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym rozpoznać przejawy przedsiębiorczości i w zachowaniu własnym i otoczenia	Uczeń potrafi dobrze rozpoznać przejawy przedsiębiorczości i w zachowaniu własnym i otoczenia. Umie ocenić czy ktoś przejawia postawę przedsiębiorczą	Uczeń potrafi bardzo dobrze rozpoznać przejawy przedsiębiorczości w zachowaniu własnym i otoczenia. Umie ocenić czy ktoś przejawia postawę przedsiębiorczą. Potrafi wskazać elementy tej postawy	Uczeń potrafi rozpoznać przejawy przedsiębiorczości w zachowaniu własnym i otoczenia. Umie ocenić czy ktoś przejawia postawę przedsiębiorczą. Potrafi wskazać elementy tej postawy. Potrafi podać trafne przykłady z otoczenia
A8	Uczeń nie potrafi rozpoznać stosowanych w reklamach i handlu mechanizmów perswazyjnych wpływających na podejmowanie decyzji	Uczeń w stopniu minimalnym – szcztakowym rozpoznaje stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym rozpoznać stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji	Uczeń dobrze rozpoznaje stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji. Właściwie je identyfikuje	Uczeń potrafi bardzo dobrze rozpoznać stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji. Potrafi właściwie zidentyfikować te mechanizmy. Potrafi opisać schemat ich działania i wpływania na podejmowanie decyzji przez konsumentów	Uczeń celująco rozpoznaje stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji. Właściwie identyfikuje te mechanizmy, opisuje schemat ich działania i wpływania na podejmowanie decyzji przez konsumentów. Podaje praktyczne przykłady

GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORSTWO						
B1	Uczeń nie posiada podstawowej wiedzy na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce	Uczeń posiada niewielką wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce. Zna jego elementy i sposób w jaki działa	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce. Zna jego elementy i sposób w jaki działa. Zna zmiany jakie zaszły w systemie emerytalnym	Uczeń posiada zaawansowaną wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce. Zna jego elementy i sposób działania. Wie, jakie zmiany zaszły w systemie emerytalnym. Zna problemy systemu w Polsce
B2	Uczeń nie umie wymienić i scharakteryzować instytucji państwowych i ich funkcji	Uczeń posiada niewielką wiedzę na temat instytucji państwowych i ich funkcji	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat instytucji państwowych i ich funkcji	Uczeń umie wymienić i scharakteryzować instytucje państwowe i ich funkcje	Uczeń umie wymienić i scharakteryzować instytucje państwowe i ich funkcje. Wykazuje zainteresowanie tematem – dodatkowymi źródłami wiedzy	Uczeń umie wymienić i scharakteryzować instytucje państwowe i ich funkcje. Wykazuje zainteresowanie tematem – dodatkowymi źródłami wiedzy. Samodzielnie poszukuje źródeł informacji na ten temat
B3	Uczeń nie rozumie i nie rozpoznaje mechanizmów rynkowych	Uczeń w ograniczonym stopniu rozumie i rozpoznaje mechanizmy rynkowe	Uczeń w stopniu podstawowym rozumie i rozpoznaje podstawowe mechanizmy rynkowe	Uczeń w stopniu dobrym rozumie i rozpoznaje podstawowe mechanizmy rynkowe. Umie je scharakteryzować	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat mechanizmów rynkowych. Umie je scharakteryzować. Potrafi wskazywać zależności pomiędzy nimi	Uczeń posiada zaawansowaną wiedzę na temat mechanizmów rynkowych. Umie je scharakteryzować. Potrafi wskazywać zależności pomiędzy nimi. Potrafi podać przykłady oraz znaleźć i wyjaśnić związek przyczynowo-skutkowy

B4	Uczeń nie zna żadnych źródeł wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej	Uczeń posiada minimalną wiedzę o źródłach wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej	Uczeń posiada podstawową wiedzę o źródłach wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej	Uczeń posiada dobrą wiedzę o źródłach wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej. Umie je opisywać	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę o źródłach wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej. Umie je opisywać i wykorzystać	Uczeń posiada bardzo wysoką wiedzę o źródłach wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej. Umie je opisywać i wykorzystać. Potrafi korzystać z zagranicznych źródeł
B5	Uczeń nie posiada wiedzy z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce	Uczeń posiada niewielką wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce	Uczeń posiada podstawową wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce	Uczeń posiada dobrą wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce. Potrafi podać przykłady sektorów działania	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce. Potrafi podać przykłady sektorów działania. Zna przebieg zmian dotyczących przedsiębiorstw	Uczeń posiada celującą wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce. Zna przebieg zmian dotyczących przedsiębiorstw. Potrafi podać przykłady sektorów działania. Ma wiedzę na temat regulacji prawnych dotyczących przedsiębiorstw w Polsce i potrafi je odnieść do przykładów
B6	Uczeń nie zna praw konsumenta	Uczeń posiada śladową wiedzę na temat praw konsumenta	Uczeń posiada podstawy wiedzy na temat praw konsumenta	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat praw konsumenta. Wie do jakich instytucji można się zwrócić w przypadku łamania tych praw	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat praw konsumenta. Wie do jakich instytucji można się zwrócić w przypadku łamania tych praw. Wie w jaki sposób można egzekwować te prawa	Uczeń posiada celującą wiedzę na temat praw konsumenta. Wie do jakich instytucji można się zwrócić w przypadku łamania tych praw. Wie w jaki sposób można egzekwować te prawa. Zna przykłady spraw dotyczących łamania praw konsumenta

B7	Uczeń nie zna zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy	Uczeń posiada minimalną wiedzę na temat zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy. Posiada wiedzę na temat instytucji broniących praw pracowników w Polsce	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy. Posiada wiedzę na temat instytucji broniących praw pracowników w Polsce. Zna zasady funkcjonowania różnych sektorów gospodarki oraz szczególne prawa grup zawodowych	Uczeń posiada zaawansowaną wiedzę na temat zasad funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowych przepisów kodeksu pracy. Posiada wiedzę na temat instytucji broniących praw pracowników w Polsce. Zna zasady funkcjonowania różnych sektorów gospodarki oraz szczególne prawa charakterystyczne dla grup zawodowych. Potrafi określić wpływ działań podejmowanych przez władzę na rynek pracy
B8	Uczeń nie umie pozyskiwać i analizować dostępnych na rynku ofert (banki, fundusze, ubezpieczenia)	Uczeń umie w niewielkim stopniu pozyskiwać i analizować dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia)	Uczeń umie w stopniu podstawowym pozyskiwać i analizować dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia)	Uczeń umie w stopniu dobrym pozyskiwać i analizować dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia). Potrafi porównywać oferty i sporządzać ich ranking	Uczeń umie w stopniu bardzo dobrym pozyskiwać i analizować dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia). Potrafi porównywać oferty i sporządzać ich ranking. Potrafi ocenić oferty pod kątem różnych kryteriów oraz ustalić która oferta będzie najkorzystniejsza w danej sytuacji	Uczeń umie w zaawansowanym stopniu pozyskiwać i analizować dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia). Potrafi je porównać i sporządzić ich ranking. Potrafi ocenić oferty pod kątem różnych kryteriów oraz ustalić która oferta będzie najkorzystniejsza w danej sytuacji. Dokonuje najbardziej optymalnych wyborów i oblicza zyski z inwestycji lub koszt podjętego zobowiązania

B9	Uczeń nie potrafi stworzyć biznesplanu	Uczeń potrafi stworzyć minimum biznesplanu (jego zarys)	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym stworzyć biznesplan. Potrafi wyszczególnić jego najważniejsze elementy	Uczeń potrafi stworzyć biznesplan. Potrafi wyszczególnić jego najważniejsze elementy. Umie opisać jego elementy	Uczeń potrafi w stopniu bardzo dobrym stworzyć biznesplan. Potrafi opisać jego elementy posługując się posiadaną wiedzą na temat przedsiębiorstwa	Uczeń potrafi celująco stworzyć biznes plan. Potrafi opisać jego wszystkie elementy posługując się posiadaną wiedzą na temat sytuacji przedsiębiorstwa, wiedzą na temat bieżących wydarzeń w sektorze oraz własnymi wnioskami na temat sytuacji przedsiębiorstwa
B10	Uczeń nie umie obliczać wynagrodzeń. Nie umie wypełnić deklaracji dodatkowej	Uczeń potrafi w stopniu minimalnym obliczyć wynagrodzenie brutto i netto	Uczeń umie w stopniu podstawowym obliczyć wynagrodzenie brutto i netto	Uczeń potrafi w dobrym stopniu obliczyć wynagrodzenie netto i brutto. Potrafi wypełnić deklarację podatkową	Uczeń potrafi w stopniu bardzo dobrym obliczyć wynagrodzenie brutto i netto dla różnych typów umów na rynku pracy. Potrafi wypełnić deklarację podatkową	Uczeń umie celująco obliczyć wynagrodzenie brutto i netto dla różnych typów umów i dla różnych grup pracowników na rynku pracy. Umie wypełnić deklarację podatkową opierając się na przykładach
PLANOWANIE I KARIERA ZAWODOWA						
C1	Uczeń nie posiada wiedzy na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych	Uczeń posiada nieznaczną wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych. Wie nad czym powinien pracować.	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych. Wie nad czym powinien pracować nad wzmocnieniem swoich mocnych stron i zminimalizowaniem słabych.	Uczeń ma zaawansowaną wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych. Wie nad czym powinien pracować. Wie w jaki sposób pracować nad wzmocnieniem swoich mocnych stron i zminimalizowaniem słabych. Zdaje sobie sprawę w jakich sytuacjach powinien wykorzystać swoje atuty.

C2	Uczeń nie zna zasad przygotowywania dokumentów aplikacyjnych	Uczeń w nieznacznym stopniu zna zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych	Uczeń posiada podstawową wiedzę w zakresie zasad przygotowywania dokumentów aplikacyjnych	Uczeń posiada dobrą wiedzę w zakresie zasad przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Wie z czego powinny się składać i jakie powinny być elementy każdego z nich	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę w zakresie zasad przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Wie z czego powinny się składać i jakie powinny być elementy każdego z nich. Umie korzystać z dostępnych źródeł wiedzy na temat ich przygotowania	Uczeń w stopniu zaawansowanym zna zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Wie z czego powinny się składać i jakie powinny być elementy każdego z nich. Umie korzystać z dostępnych źródeł wiedzy na temat ich przygotowania. Wyszukuje nowe źródła wiedzy na temat tworzenia CV i listu motywacyjnego. Tworzy dokumenty aplikacyjne w sposób najlepiej ukazujący jego kandydaturę
C3	Uczeń nie wie, jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń posiada minimalną wiedzę na temat tego jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat tego jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat tego jak zachować się na rozmowie rekrutacyjnej. Wie jak się ubrać i prezentować na spotkaniu	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat tego jak zachować się na rozmowie rekrutacyjnej. Wie jak się ubrać i prezentować na spotkaniu. Wie jakich odpowiedzi powinien udzielać, a jakich unikać	Uczeń posiada zaawansowaną wiedzę na temat tego jak zachować się na rozmowie rekrutacyjnej. Wie jak się ubrać i prezentować na spotkaniu. Wie jakich odpowiedzi powinien udzielać, a jakich unikać. Wie jak powinien zachowywać się, co mówić i w jaki sposób, aby zrobić najlepsze wrażenie na rekruterze

C4	Uczeń nie potrafi wykorzystać wiedzy na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy. Nie potrafi podejmować decyzji o wyborze dalszej drogi zawodowej	Uczeń potrafi w stopniu minimalnym wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej	Uczeń potrafi w stopniu dobrym wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej. Potrafi zdecydować które oferty pracy będą zgodne z jego profilem	Uczeń potrafi w stopniu bardzo dobrym wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej. Potrafi zdecydować które oferty pracy będą zgodne z jego profilem. Potrafi wskazać jakie jego mocne strony pomogą mu znaleźć wymarzoną pracę	Uczeń potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej. Potrafi zdecydować które oferty pracy będą zgodne z jego profilem. Potrafi wskazać jakie jego mocne strony pomogą mu znaleźć wymarzoną pracę. Potrafi przewidzieć jak jego mocne i słabe strony będą kształtowały jego karierę zawodową
C5	Uczeń nie potrafi analizować swoich możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy	Uczeń w niewielkim stopniu potrafi analizować swoje możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy	Uczeń w stopniu podstawowym potrafi analizować swoje możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy	Uczeń w stopniu dobrym potrafi analizować swoje możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy. Zna specyfikę tych rynków pracy	Uczeń w stopniu bardzo dobrym potrafi analizować swoje możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy. Zna specyfikę tych rynków pracy. Potrafi ocenić jakie wymagania i bariery wejścia istnieją na tych rynkach pracy	Uczeń w stopniu zaawansowanym potrafi analizować swoje możliwości na lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy. Zna specyfikę tych rynków pracy. Potrafi ocenić jakie wymagania i bariery wejścia istnieją na tych rynkach pracy. Potrafi ocenić swoje możliwości pracy i rozwoju na tych rynkach pracy w oparciu o posiadane informacje

C6	Uczeń nie potrafi sporządzać dokumentów aplikacyjnych dotyczących konkretnej oferty	Uczeń w stopniu minimalnym potrafi sporządzać dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty	Uczeń w stopniu podstawowym potrafi sporządzać dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty	Uczeń w stopniu dobrym potrafi sporządzać dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty. Potrafi przygotować komplet dokumentów wymaganych podczas rekrutacji	Uczeń w stopniu bardzo dobrym potrafi sporządzać dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty. Potrafi przygotować komplet dokumentów wymaganych podczas rekrutacji. Potrafi przygotować komplet dokumentów, w którym bezpośrednio odnosi się do wymagań stawianych na oferowanym stanowisku	Uczeń w stopniu zaawansowanym potrafi sporządzać dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty. Potrafi przygotować komplet dokumentów, w którym bezpośrednio odnosi się do wymagań stawianych na oferowanym stanowisku, podkreślając swoje atuty oraz mocne strony
C7	Uczeń nie potrafi właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń potrafi w stopniu minimalnym właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń potrafi w stopniu podstawowym właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej	Uczeń potrafi w stopniu dobrym właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej. Potrafi odpowiednio dostosować swoje zachowanie i wygląd do sytuacji	Uczeń potrafi w stopniu bardzo dobrym właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej. Potrafi odpowiednio dostosować swoje zachowanie i wygląd do sytuacji. Potrafi odpowiadać na zadawane pytania wyczerpująco i na temat	Uczeń potrafi w stopniu zaawansowanym właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej. Potrafi odpowiednio dostosować swoje zachowanie i wygląd do sytuacji. Potrafi odpowiadać na zadawane pytania wyczerpująco i na temat. Potrafi wpływać swoim zachowaniem i wypowiedziami na pozytywną decyzję rekrutera dotyczącą jego kandydatury

ZASADY ETYCZNE						
D1	Uczeń nie wie, czym jest mobbing i inne formy przemocy w miejscu pracy	Uczeń w niewielkim stopniu wie, czym jest mobbing	Uczeń posiada podstawową wiedzę na temat tego, czym jest mobbing	Uczeń posiada dobrą wiedzę na temat tego, czym jest mobbing. Zna też inne formy przemocy w miejscu pracy	Uczeń posiada bardzo dobrą wiedzę na temat mobbingu i innych form przemocy w miejscu pracy. Wie jak rozpoznać przemoc w miejscu pracy. Wie jakie zachowania ze strony przedsiębiorców nie powinny być akceptowalne	Uczeń posiada zaawansowaną wiedzę na temat mobbingu i innych form przemocy w miejscu pracy. Wie jak rozpoznać przemoc w miejscu pracy. Wie jakie zachowania ze strony przedsiębiorców nie powinny być akceptowalne. Wie jak się przed nimi bronić i do jakich instytucji można się zwrócić w przypadku spotkania się z nimi. Zna swoje prawa i sankcje dla przedsiębiorców stosujących mobbing
D2	Uczeń nie rozróżnia zachowań etycznych i nieetycznych w roli pracodawcy i pracownika	Uczeń w stopniu minimalnym rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika	Uczeń w stopniu podstawowym rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika	Uczeń w stopniu dobrym rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika. Potrafi określić jakie zachowania są nieetyczne ze strony obu stron stosunku pracy	Uczeń w stopniu bardzo dobrym rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika. Potrafi określić jakie zachowania są nieetyczne ze strony obu stron stosunku pracy, podając przykłady własne i znane z mediów	Uczeń w stopniu zaawansowanym rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika. Potrafi określić jakie zachowania są nieetyczne ze strony obu stron stosunku pracy, podając przykłady własne i znane z mediów. Potrafi określić jakie sankcje grożą pracownikowi i pracodawcy, który nie przestrzega zasad etyki w miejscu pracy

D3	Uczeń w realizacji zadań grupowych nie dostosowuje się do przyjętych norm i reguł	Uczeń w niewielkim stopniu w realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł	Uczeń w podstawowym stopniu w realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł	Uczeń w dobrym stopniu w realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł. Wie jakie normy i reguły obowiązują w pracy grupowej	Uczeń w bardzo dobrym stopniu w realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł. Wie jakie normy i reguły obowiązują w pracy grupowej. Zdaje sobie sprawę jak te normy i reguły wpływają na sprawną współpracę zespołu	Uczeń w zaawansowanym stopniu w realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł. Wie jakie normy i reguły obowiązują w pracy grupowej. Zdaje sobie sprawę jak te normy i reguły wpływają na sprawną współpracę zespołu. Potrafi przewidywać kiedy dane normy i reguły znajdują zastosowanie dla osiągnięcia przez grupę najlepszych efektów
D4	Uczeń w zadaniach grupowych nie prezentuje postawy kooperacyjnej	Uczeń potrafi w niewielkim stopniu w zadaniach grupowych prezentować postawę kooperacyjną	Uczeń potrafi w podstawowym stopniu w zadaniach grupowych prezentować postawę kooperacyjną	Uczeń potrafi w dobrym stopniu w zadaniach grupowych prezentować postawę kooperacyjną. Czynnie angażuje się w realizowane przez zespół zadania	Uczeń potrafi w bardzo dobrym stopniu w zadaniach grupowych prezentować postawę kooperacyjną. Czynnie angażuje się w realizowane przez zespół zadania. Umie przyjmować rolę wewnątrz grupy dla sprawnego działania zespołu	Uczeń w zaawansowanym stopniu w zadaniach grupowych prezentuje postawę kooperacyjną. Czynnie angażuje się w realizowane przez zespół zadania. Umie przyjmować rolę wewnątrz grupy dla sprawnego działania zespołu. Potrafi kierować grupą, motywować ją do działania i z zaangażowaniem realizować zlecone zadania. Udziela rad, a także słuchać propozycji innych, wyciąga wnioski i podejmuje decyzje na temat wspólnej pracy wewnątrz grupy

SPOSOBY WERYFIKACJI OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

KOMUNIKACJA I PODEJMOWANIE DECYZJI		
Efekty kształcenia		Metody oceny
Wiedza		
A1	Posiada wiedzę na temat stylów komunikacji oraz podstawowych zasad komunikacji	Odpowiedź ustna, test
A2	Zna zasady planowania działań i techniki formułowania celów	Obserwacja pracy w grupach, ocena aktywności
A3	Posiada podstawową wiedzę w zakresie komunikacji niewerbalnej	Odpowiedź ustna, test,
A4	Wie czym jest postawa przedsiębiorcza	Obserwacja pracy w grupach, ocena aktywności
Umiejętności/ Kompetencje		
A5	Podejmuje decyzje w oparciu o zebrane dane	Obserwacja pracy w grupach, ocena aktywności, dyskusja, praca z filmem, gra
A6	Potrafi egzekwować swoje prawa jako członka zespołu/ pracownika/ konsumenta	Obserwacja pracy w grupach, ocena aktywności
A7	Rozpoznaje przejawy przedsiębiorczości w zachowaniu własnym i otoczenia	Dyskusja, praca z filmem, gra
A8	Potrafi rozpoznać stosowane w reklamach i handlu mechanizmy perswazyjne wpływające na podejmowanie decyzji	Obserwacja pracy w grupach, dyskusja, praca z filmem

GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORSTWO		
Efekty kształcenia		Metody oceny
Wiedza		
B1	Zna mechanizm funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce	Odpowiedź ustna, test, gra, obserwacja ucznia na zajęciach, analiza materiału z wirtualnej wycieczki
B2	Wymienia i charakteryzuje instytucje państwowe i ich funkcje	Odpowiedź ustna, test, gra
B3	Rozumie i rozpoznaje mechanizmy rynkowe	Obserwacja pracy w grupach, dyskusja, praca z filmem, odpowiedź ustna, test
B4	Zna źródła wiedzy na temat gospodarki krajowej i światowej	Odpowiedź ustna, test, gra
B5	Posiada wiedzę z zakresu specyfiki działania przedsiębiorstw w Polsce	Gra, odpowiedź ustana, praca z filmem, analiza materiału z wirtualnej wycieczki
B6	Zna prawa konsumenta	Dyskusja, drama, praca z filmem
B7	Zna zasady funkcjonowania rynku pracy w Polsce i podstawowe przepisy kodeksu pracy	Odpowiedź ustna, test, gra, obserwacja ucznia na zajęciach
Umiejętności/ Kompetencje		
B8	Pozyskuje i analizuje dostępne na rynku oferty (banki, fundusze, ubezpieczenia), dokonuje najbardziej optymalnych wyborów i oblicza zyski z inwestycji lub koszt podjętego zobowiązania	Obserwacja pracy w grupach, dyskusja, praca z filmem, udział w dramie, analiza zadań domowych realizowanych metodą projektu
B9	Potrafi stworzyć biznesplan	Obserwacja pracy w grupach, gra
B10	Umie obliczyć wynagrodzenie brutto i netto, wypełnić deklarację podatkową opierając się na przykładach	Test, gra, obserwacja pracy ucznia na zajęciach

PLANOWANIE I KARIERA ZAWODOWA		
Efekty kształcenia		Metody oceny
Wiedza		
C1	Posiada wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron oraz pełnionych ról społecznych	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, praca z filmem, gra, obserwacja pracy w grupach, dyskusja, udział w dramie, bateria testów
C2	Zna zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach
C3	Wie, jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej	Udział w dramie
Umiejętności/ Kompetencje		
C4	Potrafi wykorzystać wiedzę na temat swoich mocnych i słabych stron analizując oferty pracy, podejmując decyzje o wyborze dalszej drogi zawodowej	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, praca z filmem, gra, obserwacja pracy w grupach, dyskusja, udział w dramie, bateria testów
C5	Analizuje swoje możliwości na rynkach lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym rynku pracy	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja, udział w dramie, analiza materiału z wirtualnej wycieczki, bateria testów
C6	Sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja
C7	Potrafi właściwie zachować się na symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej	Udział w dramie

ZASADY ETYCZNE		
Efekty kształcenia		Metody oceny
Wiedza		
D1	Wie, czym jest mobbing i inne formy przemocy w miejscu pracy	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja
Umiejętności/ Kompetencje		
D2	Rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika	Praca z filmem, obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja
D3	W realizacji zadań grupowych dostosowuje się do przyjętych norm i reguł	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja
D4	W zadaniach grupowych prezentuje postawę kooperacyjną	Obserwacja pracy ucznia na zajęciach, obserwacja pracy w grupach, dyskusja, bateria testów